

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobkyne **M. M.**, bývajúcej vo V., proti žalovaným **1/ P. K.**, bývajúcemu vo V., **2/ T. K.**, bývajúcemu vo V., **3/ V. M.**, bývajúcej vo V., **4/ I. K.**, bývajúcemu vo V., **o určenie dátumu zriadenia a podpísania závetu**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 6 C 63/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. augusta 2006 sp. zn. 13 Co 125/2006

t a k t o :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Na pojednávaní konanom pred okresným súdom 18. októbra 2005 (č. l. 80 – 81 súdneho spisu) právny zástupca žalovaných podal návrh na náhradu trov a ich vyčíslenie okresnému súdu doručil 21. októbra 2005 (č.l. 83 – 84 súdneho spisu).

Okresný súd pojednávanie odročil na 25. októbra 2005 už len za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Rozsudkom z 25. októbra 2005 č.k. 6 C 63/2004-85 okresný súd návrh žalobkyne zamietol. O náhrade trov konania nerozhodol, ale vyhradil si o nich rozhodnúť osobitným uznesením v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p., čo uviedol v závere odôvodnenia svojho rozsudku.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa odvolanie, ktoré však 8. marca 2006 pred otvorením pojednávania o odvolaní vzala späť. Krajský súd uznesením z 8. marca 2006 č.k. 15 Co 375/2005-108 odvolacie konanie zastavil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 6. apríla 2006.

Rozsudok okresného súdu z 25. októbra 2005 č.k. 6 C 63/2004-85 v dôsledku späťvzatia odvolania nadobudol právoplatnosť 18. novembra 2005 v zmysle § 222 ods. 1 O.s.p. (teda nie 6. apríla 2006 ako nesprávne vyznačil okresný súd na doložke právoplatnosti).

Následne právny zástupca žalovaných podaniami zo 6. apríla 2006 (č.l. 111 súdneho spisu) a 12. mája 2006 (č.l. 113 súdneho spisu) urgoval okresný súd, aby rozhodol o trovách konania v súlade s uplatneným návrhom a vyčíslením trov a s poukazom na to, že okresný súd si vyhradil rozhodnúť o trovách konania osobitným uznesením.

Okresný súd uznesením zo 17. mája 2006 č.k. 6 C 63/2004-114 rozhodol o trovách konania v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť vo veci úplne úspešným žalovaným trovy prvostupňového konania na účet ich právneho zástupcu v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

Toto uznesenie okresného súdu napadla odvolaním žalobkyňa a domáhala sa aplikácie § 150 O.s.p. (č.l. 117 súdneho spisu).

Krajský súd uznesením z 18. augusta 2006 č.k. 13 Co 125/2006-130 uznesenie okresného súdu zmenil tak, že žalobkyňa nie je povinná nahradiť žalovaným 1/ až 4/ trovy prvostupňového konania.

Krajský súd sa dôvodom uplatneným v odvolaní nezaoberal. Uznesenie okresného súdu zmenil z iného dôvodu. Zaujal právny názor, že pri rozhodovaní v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. mal okresný súd zároveň rešpektovať príkaz ustanovenia § 166 ods. 1 O.s.p., že tak

musí urobiť na návrh účastníka, ktorý ho musí podať do 15 dní od doručenia rozsudku, alebo (sám – bez návrhu) kým rozsudok nenadobudol právoplatnosť. Okresný súd však sám rozsudok nedoplnil v lehote do nadobudnutia jeho právoplatnosti a právny zástupca žalovaných podal návrh na jeho doplnenie až 7. apríla 2006. Preto odvolací súd musel zmeniť napadnuté uznesenie a žalovaným nepriznať náhradu trov prvostupňového konania, lebo o náhrade ich trov konania mal okresný súd rozhodnúť dopĺňacím rozsudkom v zákonom určenom čase, čo sa nestalo.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor, ktorého prípustnosť a tým aj opodstatnenosť vyvodzoval z ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. s odôvodnením, že v zmysle ustanovenia § 151 ods. 1 prvej vety O.s.p. účastník konania môže teda podať len návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania a z § 155 ods. 1 druhej vety vyplýva, že súd si môže vyhradiť rozhodnúť o povinnosti na náhradu trov na samostatné rozhodnutie. Pokiaľ teda súd túto možnosť využije, jeho postup je v súlade s § 155 ods. 1 O.s.p. nejde teda o chýbajúci výrok o trovách konania, ako má na mysli § 166 ods. 1 O.s.p. a ani súd, ani účastník konania nemá dôvod postupovať spôsobom a v lehotách stanovených v § 166 ods. 1, 2 O.s.p. Z § 151 ods. 2 O.s.p. však vyplýva, že samostatným uznesením súd môže rozhodnúť už len o povinnosti na náhradu trov, právo na náhradu ktorých už bolo priznané. Tento rozpor v právnej úprave krajský súd preklenul tak, že výkladom vyvodil, že v rozsudku okresného súdu z 25. októbra 2005 č.k. 6 C 63/2004-85 výrok o náhrade trov konania chýba, ignoroval včas a riadne podaný návrh na ich náhradu, aj ich vyčíslenie právnym zástupcom žalovaných; „urgenciu“ právneho zástupcu žalovaných, doručení okresnému súdu 7. apríla 2006 považoval za návrh v zmysle § 166 ods. 1 O.s.p. a z dôvodu nedodržania lehôt uvedených v tomto ustanovení zmenil uznesenie okresného súdu v neprospech žalovaných. Takáto právna konštrukcia krajského súdu je neakceptovateľná, vychádzajúca z rozpornej právnej úpravy, v dôsledku čoho krajský súd na daný prípad nesprávne aplikoval § 166 ods. 1 O.s.p. Ani nedokonalosť, či rozpornosť platnej právnej úpravy nemôže byť na úkor účastníka konania, ktorý svoje právo na súde včas a riadne uplatnil. V Občianskom súdnom poriadku nie je súdu stanovená žiadna lehota, v ktorej by mal rozhodnúť o povinnosti na náhradu trov konania, ak si toto rozhodnutie vyhradil na samostatné rozhodnutie. Znamená, že súd môže byť nečinný. Dôsledky priesťahov súdu sú však riešené osobitnou právnou úpravou a ani jej využitie účastníkom, nezbavuje súd povinnosti rozhodnúť o jeho riadne a včas uplatnenom návrhu. Občiansky súdny poriadok taktiež neustanovuje žiadne podmienky, za splnenia ktorých by si súd musel, resp. nesmel

vyhradiť rozhodnúť o povinnosti na náhradu trov konania na samostatné rozhodnutie. Ak súd taký postup zvolí, nemôže jeho rozhodnutie závisieť od toho či bol alebo nebol dodržaný postup v zmysle § 166 ods. 1 O.s.p. Ak účastník konania riadne a včas podá návrh na uloženie povinnosti na náhradu trov konania a vo veci samej má plný úspech, súd je povinný o jeho návrhu rozhodnúť „vecne“ v danom prípade podľa zásady úspechu obsiahnutej v § 142 ods. 1 O.s.p. a túto zásadu môže prelomiť len aplikáciou § 150 O.s.p., či už čiastočnou alebo úplnou. Toto právo účastníka konania musí byť rešpektované bez ohľadu na to, či súd rozhoduje o jeho návrhu na náhradu trov súčasne pri rozhodovaní vo veci samej alebo následne samostatne. Uznesenie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, t.j. v nesprávnej aplikácii § 166 ods. 1 O.s.p. na daný prípad, v dôsledku čoho súd vyvodil zánik včas a riadne uplatneného práva márnym uplynutím lehôt stanovených v tomto ustanovení. Má za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Navrhol uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobkyňa ani žalovaní sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadrili.

Najvyšší súd po preskúmaní uznesenia odvolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 242 O.s.p. dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora nie je opodstatnené.

Podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. možno rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len z dôvodov uplatnených v dovolaní. Z tejto zásady viazanosti použitými dovolacími dôvodmi čo do obsahu i rozsahu, predstavujú výnimku vady konania podľa § 237 O.s.p. a – ak je dovolanie prípustné – iné vady konania, ktoré mohli mať (v zmysle mali) za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ku ktorým dovolací súd prihliadne z úradnej povinnosti bez ohľadu na to, či boli v dovolaní uplatnené. Vady konania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. ani tzv. iné vady konania v zmysle ustanovenia § 243e ods. 1 písm. b/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a nevyplývajú ani z obsahu spisu. Preto sa dovolací súd zaoberal len správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav sa nevzťahuje alebo právnu normu zistil síce správne, len ju nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolací súd danú vec posúdil správne.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. (účinného do 30.6.2007) o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Ak ide o prisúdenie trov konania podľa § 149 ods. 1, advokát je povinný trovy právneho zastúpenia vyčíslit' najneskôr do 3 pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Ak advokát v tejto lehote trovy právneho zastúpenia nevyčíslil, súd mu náhradu trov právneho zastúpenia neprizná.

Podľa § 151 ods. 2 O.s.p. aj keď sa o náhrade trov konania rozhodlo samostatným uznesením, plyní lehota na plnenie vždy až od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa náhrada trov konania prizná.

Podľa § 151 ods. 3 O.s.p. trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov. Určiť výšku trov môže i predseda senátu alebo samosudca až v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

Podľa § 155 ods. 1 O.s.p. (účinného do 30.6.2007) obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ sa o nej nerozhoduje samostatne.

Podľa § 166 ods. 1 O.s.p. (účinného do 30.6.2007) ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže účastník do 15 dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súd môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu.

Podľa § 166 ods. 2 O.s.p. doplnenie urobí súd dopĺňacím rozsudkom, pre ktorý platia obdobné ustanovenia o rozsudku. Ak súd nevyhovie návrhu účastníka na doplnenie rozsudku, uznesením návrh zamietne.

Dovolateľ založil svoj mimoriadny opravný prostriedok na tvrdení, že odvolací súd na súdenú vec nesprávne aplikoval ustanovenie § 166 ods. 1 O.s.p., keď z ustanovenia § 155

ods. 1 druhej vety vyplýva, že súd si môže vyhradiť rozhodnúť o povinnosti na náhradu trov na samostatné rozhodnutie. Pokiaľ takúto možnosť súd využije, jeho postup je v súlade s § 155 ods. 1 O.s.p. a nejde teda o chýbajúci výrok o trovách konania ako to má na mysli ustanovenie § 166 ods. 1 O.s.p. a ani súd ani účastník konania nemá dôvod postupovať spôsobom a v lehotách stanovených v § 166 ods. 1, 2 O.s.p., pričom z ustanovenia § 151 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že samostatným uznesením súd môže rozhodnúť už len o povinnosti na náhradu trov, právo na náhradu ktorých už bolo priznané. Dovolací súd dospel k záveru, že obsah mimoriadneho dovolania dovolateľa nie je spôsobilý spochybniť správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

Ustanovenie § 155 ods. 1 O.s.p. spočíva v tom, že obsah rozhodnutia vo veci samej vyslovil súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ sa o nej nerozhoduje samostatne. Z uvedeného je zrejmé, že v rozsudku, ktorým sa konanie končí, musí byť obsiahnuté i rozhodnutie o trovách konania, lebo je závislé od výsledku konania vo veci samej. Rozhodnutie o trovách má pritom povahu uznesenia i keď sa o ich náhrade rozhoduje spravidla rozsudkom a len výnimočne o ňom môže byť rozhodnuté samostatne (§ 151 ods. 2 O.s.p.). Súčasťou rozhodnutia vo veci samej zostáva výrok o trovách i vtedy keď sa v danej veci neprisudzuje a to buď z dôvodu, že žiadateľovi právo na ich náhradu neprislúcha, alebo preto že žiadne nevznikli alebo, že sa ich oprávnený zriekol. Nestačilo by uviesť tieto skutočnosti len v dôvodoch rozhodnutia.

O povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd podľa § 151 ods. 1 O.s.p. na návrh a to spravidla v rozhodnutí ktorým sa konanie končí. Pri výklade tohto ustanovenia v súvislosti s ustanovením § 166 O.s.p. podľa ktorého môže súd doplniť rozsudok pokiaľ nie je právoplatný ak v ňom nerozhodol o niektorej časti predmetu konania o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, je nutné dospieť k záveru, že rozhodnutie o trovách konania pokiaľ závisí na výsledkoch konania vo veci samej musí byť obsiahnuté v rozsudku, ktorým sa konanie vo veci končí. Neskôr môže byť o trovách rozhodnuté len za podmienok § 166 O.s.p., ak súd opomenul o trovách konania rozhodnúť.

Z tejto zásady možno pripustiť výnimku len vtedy, keď v dobe konečného rozhodnutia vo veci samej nemôže súd presne určiť výšku nákladov konania (napr. vtedy, keď doposiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté o znalečnom). V takomto prípade však musí súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie u neho končí vo výroku rozhodnúť či a v akom pomere je účastník

povinný nahradiť druhému účastníkovi trov konania a len výšku (vyčíslenie) týchto nákladov konania môže vyhradiť na samostatné rozhodnutie. Musí teda napríklad vo výroku rozhodnutia vysloviť, že žalobca je povinný nahradiť žalovanému dve tretiny trov konania, ktorých vyčíslenie sa vyhradzuje samostatnému rozhodnutiu. Z toho taktiež vyplýva, že určenie povinnosti k náhrade trov konania a ich rozsah (§ 142 O.s.p.) prislúcha senátu, keď určenie ich výšky (vyčíslenie) je oprávnený predseda senátu v písomnom vyhotovení rozhodnutia (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

Vzhľadom na hore uvedené právne závery neobstojí tvrdenie dovolateľa, že v Občianskom súdnom poriadku nie je súdu stanovená žiadna lehota, v ktorej by mal rozhodnúť o povinnosti na náhradu trov konania, ak si toto rozhodnutie vyhradil na samostatné rozhodnutie. Totižto ustanovenie § 166 ods. 1 O.s.p. umožňuje súdu vydať doplňujúce rozhodnutie mimo iného i o trovách konania avšak do doby než rozhodnutie vo veci nenadobudne právoplatnosť. Pokiaľ súd v tejto lehote opomenie o trovách konania rozhodnúť, je dodatočné stanovenie povinnosti účastníkovi konania k náhrade týchto nákladov vylúčené. Takýto postup je totiž v rozpore aj s článkom 2 ods. 2 a článkom 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) a v konečnom dôsledku zasahuje do vlastníckeho práva účastníka konania garantovaného článkom 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Nemožno totiž pripustiť, aby mal jeden z účastníkov pokiaľ ide o náhradu vynaložených trov v súdnom konaní výhodnejšie postavenie než ostatní účastníci konania, ktorí sa môžu domáhať dodatočného stanovenia povinnosti k úhrade trov len v lehotách podľa Občianskeho súdneho poriadku.

V prípade akceptácie daných záverov dovolateľa by došlo k porušeniu článku 2 ods. 2 a článku 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorej by sa dopustil orgán verejnej moci (súd) tým, že uloží jednotlivcovi povinnosť nad rozsah stanovený zákonom nech sa už jedná o situáciu flagrantného nerešpektovania kogentnej normy jednoduchého práva, či uplatnenia extenzívneho výkladu právnej normy. Ak sa týka stanovenie povinnosti peňažného či nepeňažného plnenia z majetku jednotlivca zasiahne tak orgán verejnej moci, taktiež do vlastníckeho práva jednotlivca garantované článkom 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Je neprípustné, aby všeobecný súd rozhodoval o trovách konania dodatočne mimo časový rámec stanovený Občianskym súdnym poriadkom, pričom by tento postup odôvodnil extenzívnym výkladom ustanovenia § 151 O.s.p.

Až novela Občianskeho súdneho poriadku účinná od 1.7.2007 v ustanovení § 151 ods. 3 O.s.p. ustanovuje, že v zložitých prípadoch najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel preto k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky treba zamietnuť (§ 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V dovolacom konaní neboli žalovaní úspešní a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalobkyni (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: